

Кафедра української мови

**ЛІНГВІСТИЧНІ СТУДІЇ
МОЛОДИХ ДОСЛІДНИКІВ**

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

ВИПУСК 1

Рівне-Острог-Оломоуць – 2011

УДК
ББК
Р

Лінгвістичні студії молодих дослідників : Збірник наукових праць. – Рівне-Остроголомоуць : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2011. – 176 с.

УДК 811.161.2'373.43"19"

Коритнюк Надія

(Науковий керівник – Г. М. Вокальчук, доктор філологічних наук, професор)

СКЛАДНІ ПРИКМЕТНИКОВІ НОВОТВОРИ В ПОЕЗІЇ АНДРІЯ МАЛИШКА

У статті проаналізовано лексико-семантичні особливості індивідуально-авторських прикметникових композитів у поетичній творчості Андрія Малишка.

Ключові слова: авторський лексичний новотвір, прикметник, композит, семантика, Андрій Малишко.

В статье проанализированы лексико-семантические особенности индивидуально-авторских сложных прилагательных в поэтическом творчестве Андрея Малишко.

Ключевые слова: авторское лексическое новообразование, прилагательное, семантика, Андрей Малишко.

The article is devoted to the lexical-semantic peculiarities of individual authors' adjective new-formations of Andriy Malysenko's poetic creation.

Key words: author lexical new-formation, adjective, composite, semantics, Andriy Malysenko.

Поезія А. Малишка є великим внеском у духовну скарбницю нашого народу. Новаторська мовотворчість поета досліджувалася багатьма вченими, зокрема В.М. Русанівським, І.К. Білодідом, В.П. Карповою, Г.М. Вокальчук, Д. Мазурик, Н.М. Сологуб, О.С. Шевчуком та ін. Метою пропонованого дослідження є опис найбільш репрезентативних тематичних груп авторських прикметникових новотворів поета, з'ясування їхньої ролі крізь призму сприйняття поетичного тексту.

А. Малишко сміливо експериментував практично з усіма повнозначними частинами мови, особливо – з прикметником. Причина високої частотності вживання оригінальних прикметників у поезії очевидна: за допомогою влучних означень митцеві вдається достовірніше виразити думку, створити нові образи, змалювати реальність крізь призму власного світобачення. Порівняно з простими за структурою номінаціями оказіональні прикметникові композити мають складну семантичну структуру, що закономірно зумовлює глибину значеннєвого наповнення нової номінативної одиниці.

Активне використання складних прикметників є традиційним для української поезії ХХ століття. Такі одиниці служать або своєрідним стилістичним засобом – складним епітетом, за допомогою якого поетичне мовлення набувало урочистості, пафосу, або ж виконують номінативні функції, розширюючи таким чином словниковий склад мови [8, с. 150]. Обов'язковим елементом експресивності складних прикметників є метафоричність, що може бути однією з функціональних ознак цих номінацій.

Масив складних ад'єктивів у творчості А. Малишка досить значний за обсягом, із-поміж таких одиниць виокремлюються експресивно забарвлені композити: *Верба обгоріла стоїть, як вдовиця, / А диму полотна багряно-безкраї...* [3, с. 120]; *За світ сідають при тобі, /.../ Дякливо-мирні суєслови!* [5, с. 150].

З усього масиву оказіональних ад'єктивів поета власне якісні прикметники формують багаточисленну групу, у якій особливе місце посідають номінації з колірною семантикою, напр.: *Й заплаче Кодня в ніч багряно-сіру* [5, с. 225]. У поетичному доробку автора знаходимо прикметники, що передають колірну гаму з найнесподіванішими відтінками: *блакитно-червонястий, вишнево-карий, глибоко-синій, димно-сизий*, а також: *жовто-сизі (птиці), морозно-біла (заметь), небесно-голуба (долина)*, напр.: *Чи то його глибоко-синій зір, /Пронизливо-бентежний і гарячий/ Запав на душу і посіяв спокій...* [5, с. 13].

Словотворча оригінальність А. Малишка у пошукові неординарних епітетів не завершується лише на складних ад'єктивах із семою 'колір'. Ураховуючи той факт, що композити обов'язково складаються з двох компонентів, із яких один є головним (стрижневим), то в поетичному словнику А. Малишка можна виокремити ад'єктиви з такими семами (за семантикою стрижневого компонента):

1. Зовнішня особливість денотата (зі стрижневим компонентом – соматизмом): *золотокутий (ріг), крутолобий (обрій), кошлатобровий (дуб), тонкогорла (флейта), чорнотіла (земля)* тощо, напр.: *Воно в пшениці злотогрівій/ Заходить на колгоспний двір...* [4, с. 153]; *Ясна зоре п'ятикрилая, / Нашу дружбу обнімай!* [4, с. 294]

2. Внутрішня властивість об'єкта: *тривожно-милі (руки), соромливо-ніжні (очі), ніжно-урочисті (тополі), задумливо-молоді (очі)*, напр.: *З кручі Шевченко підводить очі / Мудрі, задумливо-молоді*. [4, с. 111]. Композит *задумливо-молоді* спростовує традиційне уявлення про молодість як про пору шаленства, непоміркованості.

3. Звукова характеристика денотата: *буйноголосі (потоки), круто-шумний (сік), мільйонноголоса (душа), шумливо-голосистий (вітер)*, напр.: *Мчаться легкі машини в потоках буйноголосих...* [7, с. 337].

4. Темпоральна ознака об'єкта: *вічнотворне (слово), новітньо-крилатий (танець), новосяйний (рік)*, напр.: *В асамблеях за нашу правду вставив слово б ти на сторожі! / Вічнотворне, полум'янисте, не ржавіюче у закові!* [5, с. 26].

5. Матеріал, із якого виготовлено об'єкт: *Отут вона одна поміж речей, / Затерла тінь прозоро-кришталеву, / Блакитний зір ввігнала в тьму ночей. / Розтеклася мислю по дереву*. [6, с. 98]. Загалом у творчості А. Малишка наявна незначна кількість відносних прикметників, що виражають ознаку предмета щодо матеріалу, із якого його виготовлено.

Отже, авторські прикметники А. Малишка, як і новотвори кожного поета, засвідчують невтомні словопошуки автора, прагнення якомога виразніше, образніше змалювати реалії довкілля і внутрішнього світу людини.

Література:

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / [уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел]. – К. ; Ірпінь : ВТФ “Перун”, 2002. – 1440 с.
2. Вокальчук Г. М. Короткий словник авторських неологізмів в українській поезії ХХ століття / Г. М. Вокальчук // Авторський неологізм в українській поезії ХХ століття (лексикографічний аспект) : [монографія] / Г. М. Вокальчук ; за ред. А. П. Грищенка. – Рівне : Перспектива, 2004. – С. 94–524.
3. Малишко А. Твори в 10 т. / А. Малишко. – К. : Дніпро, 1973. – Т. 2 : Поезії. – 357 с.
4. Малишко А. Твори в 10 т. / А. Малишко. – К. : Дніпро, 1973. – Т. 3 : Поезії. – 375 с.
5. Малишко А. Твори в 10 т. / А. Малишко. – К. : Дніпро, 1973. – Т. 5 : Поезії. – 286 с.
6. Малишко А. Твори в 10 т. / А. Малишко. – К. : Дніпро, 1973. – Т. 6 : Поезії. – 283 с.
7. Малишко А. Твори в 10 т. / А. Малишко. – К. : Дніпро, 1973. – Т. 7 : Поезії. – 352 с.
8. Овсійчук Г. Прикметникові новотвори у поетичному лексиконі Івана Драча / Студентські наукові записки. Серія “Гуманітарні науки” / [укл. В. В. Максимчук, Г. В. Максимчук]. – Острого : НаУ “Острозька академія”, 2010. – Вип. 1. – С. 149–156.

ЗМІСТ

РОЗДІЛ I.

ДИНАМІКА ГРАМАТИЧНОГО ЛАДУ УКРАЇНСЬКОЇ ТА ІНШИХ СЛОВ'ЯНСЬКИХ МОВ

Васильчик Ольга

СТРУКТУРА Й СИНТАКСИЧНІ ФУНКЦІЇ ПОРІВНЯНЬ –
ПРЕДИКАТИВНИХ КОМПОНЕНТІВ СКЛАДНИХ РЕЧЕНЬ
(НА МАТЕРІАЛІ ТВОРІВ УЛАСА САМЧУКА) 4

Жолобчук Анна

ЛОГІКО-ГРАМАТИЧНІ АСПЕКТИ КАТЕГОРІЇ ПРИЧИНИ
У СКЛАДНОСУРЯДНОМУ РЕЧЕННІ
(НА МАТЕРІАЛІ ТВОРІВ О.КОБИЛЯНСЬКОЇ) 7

Жолобчук Анна, Остапюк Наталія

ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ІНДИВІДУАЛЬНО-АВТОРСЬКИХ
НАЗВ ЯВИЩ ПРИРОДИ У СЛОВНИКУ ПОЕТІВ ХХ СТОЛІТТЯ 12

Ковтонюк Людмила

СЕМАНТИКА ДВОВАЛЕНТНИХ ДІЄСЛІВ РУХУ
В ДРАМІ «СОЛОДКА ДАРУСЯ» МАРІЇ МАТІОС 16

Козачук Ольга

ЛЕКСИЧНО НЕ ВИРАЖЕНІ СУБ'ЄКТНІ СИНТАКСЕМИ 19

Ланова Тетяна

СОЦІОЛІНГВІСТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ АКТУАЛІЗОВАНИХ
ГРАМАТИЧНИХ ФОРМ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ МОВИ
(НА МАТЕРІАЛІ ПРОФЕСІЙНОГО МОВЛЕННЯ ВИКЛАДАЧІВ ВНЗ) 21

Новосад Ірина

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ЕЛІПТИЧНИХ РЕЧЕНЬ
У СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ПРОЗІ 28

РОЗДІЛ II.

ЛЕКСИКА І ОНОМАСТИКА В СИСТЕМІ УКРАЇНСЬКОЇ ТА ІНШИХ СЛОВ'ЯНСЬКИХ МОВ

Андишула Юлія

МЕТАФОРА-ІМЕННИК У ТВОРЧОСТІ ЛІНИ КОСТЕНКО 32

Вернюк Назар

ЕПІТЕТИ В ПОЕТИЧНИХ ТВОРАХ ЛЕСІ УКРАЇНКИ 34

Легкобит Дарина

СТРУКТУРА ЛІТЕРАТУРНО-ХУДОЖНІХ АНТРОПОНІМІВ
У ТВОРАХ МИКОЛИ ХВИЛЬОВОГО 36

Макарець Юлія

ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРИФРАЗОВОЇ НОМІНАЦІЇ
УКРАЇНСЬКОГО ПУБЛІЦИСТИЧНОГО ДИСКУРСУ ПОЧАТКУ ХХІ СТ. 38

- Моисеева Анастасия**
 ПРЕЦЕДЕНТНЫЕ ФЕНОМЕНЫ
 В ПОЛИТИЧЕСКОМ ДИСКУРСЕ СМИ 41
- Онищук Олена**
 ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКІ ТОПОНІМІЧНІ ПАРАЛЕЛІ 44
- Соколова Тамара**
 ЛЕКСИЧЕСКИЕ ЗАИМСТВОВАНИЯ
 ФРАНЦУЗСКОГО ПРОИСХОЖДЕНИЯ В РУССКОМ ЯЗЫКЕ 47
- Стецюк Олена**
 СИНОНІМІЧНИЙ РЯД ТА ЙОГО СТРУКТУРА
 В ПОЕТИЧНИХ ТВОРАХ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА 50
- Струганець Юрій**
 ФУНКЦІОНУВАННЯ ТЕМАТИЧНОЇ ГРУПИ ЛЕКСИКИ "НАЗВИ ГРАВЦІВ
 ФУТБОЛЬНИХ КОМАНД" В УКРАЇНСЬКОМУ СПОРТИВНОМУ ДИСКУРСІ 53
- Усач Наталія**
 ФУНКЦІОНУВАННЯ КОНТЕКСТУАЛЬНИХ СИНОНІМІВ
 У ТВОРЧОСТІ ОЛЬГИ КОБИЛЯНСЬКОЇ 55

РОЗДІЛ III.

ІНДИВІДУАЛЬНО-АВТОРСЬКА НЕОЛОГІЯ ТА НЕОГРАФІЯ

- Басараба Іванна**
 СЛОВЕСНІ ЕКСПЕРИМЕНТИ ЛІНИ КОСТЕНКО 58
- Вдович Тетяна**
 ФОЛЬКЛОРНА ОСНОВА ОКАЗІОНАЛЬНИХ ФЛОРОЛЕКСЕМ
 У ПОЕЗІЇ ХХ – ХХІ СТОЛІТТЯ 60
- Галабурда Ірина, Одарієва Ірина**
 АВТОРСЬКІ ЛЕКСИЧНІ НОВОТВОРИ
 НА ПОЗНАЧЕННЯ ОБ'ЄКТІВ РОСЛИННОГО СВІТУ 64
- Денищук Ірина**
 СЕМАНТИКА АВТОРСЬКИХ ЛЕКСИЧНИХ НОВОТВОРІВ
 У ПОЕЗІЇ ПАВЛА САВЧЕНКА 67
- Ірина Іжелюк, Ганна Килюшик, Ілона Козак**
 АВТОРСЬКІ НАЗВИ ЕЛЕМЕНТІВ ЛАНДШАФТУ
 В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ПОЕЗІЇ 71
- Кирилюк Ольга**
 ОСОБЛИВОСТІ ЕВОЛЮЦІЇ ІНДИВІДУАЛЬНО-АВТОРСЬКОЇ НОМІНАЦІЇ
 В ПОЕЗІЇ ПАВЛА ТИЧІНИ 73
- Коритнюк Надія**
 СКЛАДНІ ПРИКМЕТНИКОВІ НОВОТВОРИ В ПОЕЗІЇ АНДРІЯ МАЛИШКА 77
- Кравченко Катерина**
 СЕМАНТИКА АВТОРСЬКИХ НАЗВ ЕМОЦІЙ
 В УКРАЇНСЬКІЙ ПОЕЗІЇ ХХ СТОЛІТТЯ 79
- Кривко Любов**
 ОСОБЛИВОСТІ СЕМАНТИКИ ІНДИВІДУАЛЬНО-АВТОРСЬКИХ НОВОТВОРІВ
 АРКАДІЯ КАЗКИ ТА ПАВЛА ТИЧІНИ (КОМПАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ) 82

- Криворучко Антоніна, Хороша Наталія**
ІНДИВІДУАЛЬНО-АВТОРСЬКІ КОСМОНІМИ
В УКРАЇНСЬКІЙ ПОЕЗІЇ ХХ СТОЛІТТЯ 86
- Максимчук Віталій**
СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АВТОРСЬКИХ НОВОТВОРІВ
ІЗ ЗАПОЗИЧЕНИМИ АФІКСОЇДАМИ 88
- Поліщук Оксана**
ІНДИВІДУАЛЬНО-АВТОРСЬКІ ПРИКМЕТНИКИ З НУМЕРАТИВНИМ
КОМПОНЕНТОМ В УКРАЇНСЬКІЙ ПОЕЗІЇ ХХ СТОЛІТТЯ 92
- Рожко Іванна, Рожко Оксана**
АВТОРСЬКІ НОМІНАЦІЇ ОСІБ У ТВОРЧОСТІ ПОЕТІВ-ДИСИДЕНТІВ 94
- Тимочко Ольга**
СТАТИСТИЧНИЙ АСПЕКТ ДОСЛІДЖЕННЯ СЛОВОТВОРЧОСТІ
ПОЕТІВ-ДИСИДЕНТІВ 60 – 70-Х РОКІВ ХХ СТОЛІТТЯ 97
- Шнайдрок Людмила**
СЛОВНИК АВТОРСЬКИХ НОМІНАЦІЙ ПТАХІВ
В УКРАЇНСЬКІЙ ПОЕЗІЇ ХХ СТОЛІТТЯ 102

РОЗДІЛ ІV.

ЛІНГВОДИДАКТИКА І ПРОБЛЕМИ КУЛЬТУРИ МОВИ

- Віхтюк Марина**
ОСОБЛИВОСТІ МОВИ ТЕЛЕКАНАЛУ СТБ 106
- Ігнатюк Наталія**
ФОРМУВАННЯ МОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ СТУДЕНТА-ФІЛОЛОГА
ЯК ЛІНГВОДИДАКТИЧНА ПРОБЛЕМА
(НА МАТЕРІАЛІ КОНФЕСІЙНОГО СТИЛЮ) 109
- Корнелюк Юлія**
СПЕЦИФІКА ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ
НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ 112
- Тишко Наталія**
КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД ДО ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНО-МОВНОЇ
ОСОБИСТОСТІ СТУДЕНТА-ФІЛОЛОГА (НА МАТЕРІАЛІ ПРЕСИ) 115

РОЗДІЛ V.

КОМПАРАТИВІСТИКА

- Архангельська Тетяна**
СИМЕТРИЧНЕ Й АСИМЕТРИЧНЕ
В НОМІНАТИВНІЙ ПІДСИСТЕМІ ПОЛЬСЬКОЇ МОВИ 119
- Гаврилюк Катерина**
ПРОБЛЕМИ ЕКВІВАЛЕНТНОСТІ НАЦІОНАЛЬНО МАРКОВАНИХ
ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ В УКРАЇНСЬКІЙ ТА АНГЛІЙСЬКІЙ МОВАХ 122
- Călăraș Angela**
COLOUR IDIOMS AND THEIR SEMANTIC PECULIARITIES
IN ENGLISH AND ROMANIAN 125

Тихонова Оксана

ОЗНАКИ ТА ЕТАПИ АДАПТАЦІЇ АБРЕВІАТУР-АНГЛІЗМІВ
У СУЧАСНИХ УКРАЇНСЬКІЙ І КИТАЙСЬКІЙ МОВІ ЗМІ 128

РОЗДІЛ VI.

ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА

Виходилова Зденька

ПЕРЕВОДЧЕСКИЙ СЕМИНАР
НА КАФЕДРЕ СЛАВИСТИКИ ОЛОМОУЦЬКОГО УНИВЕРСИТЕТА 134

Гладикова Мартина

РАССКАЗ Р. ГЕРАСИМОВОЙ «РЕКА ЖИЗНИ»
ДЛЯ ЧЕШСКОГО ЧИТАТЕЛЯ 135

Зилварова Никола

АШОТ БЕГЛАРЯН – «ДЕНЬ РОЖДЕНИЯ» 138

Котаскова Мартина

ПЕРЕВОД НА ЧЕШСКИЙ ЯЗЫК ФРАГМЕНТА РАССКАЗА ДИНЫ РУБИНОЙ
«ДВОЙНАЯ ФАМИЛИЯ» 140

Лизлова Елишка

РАССКАЗ М. АЛФЕРОВОЙ «ПОГЛОЩЕНИЕ»
ДЛЯ ЧЕШСКОГО ЧИТАТЕЛЯ 144

Мерзова Радана

LIDOVÁ PÍSEŇ JAKO PROSTŘEDEK PRVNÍHO KONTAKTU MEZI SLOVANSKÝMI
SVĚTY (ČESKO-UKRAJINSKÉ VZTAHY) 149

Мразкова Гана

ВПЛИВ РОСІЙСЬКОЇ МОВИ НА НОВИЙ СЛОВНИКОВИЙ СКЛАД
В УКРАЇНСЬКИХ ЖІНОЧИХ ЧАСОПИСАХ 154

Тардонова Михаела

ПЕРЕВОД НА ЧЕШСКИЙ ЯЗЫК РАССКАЗА Е. АНТОНОВА
«МИЛАЯ, Я ГОТОВ....» 157

Хокрова Ярмила

РАССКАЗ ЗАХАРА ПРИЛЕПИНА «СЕРЖАНТ» 160

Олійник Анастасія

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ОСОБЛИВОСТЕЙ УСНОГО СИНХРОННОГО
ТА ПИСЬМОВОГО ПЕРЕКЛАДІВ 163

РОЗДІЛ VII.

ФОЛЬКЛОР У ПАРАДИГМІ СУЧАСНОЇ ЛІНГВІСТИЧНОЇ НАУКИ

Терновий Ярослав

СИМВОЛІЗМ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ ПІСНІ
(НА МАТЕРІАЛІ НАРОДНИХ ПІСЕНЬ ПОДІЛЬСЬКОГО КРАЮ) 167

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ 170